

Meddelande angående Rek. 14/2023 om gemensam läkemedelsupphandling i Norden

Rekommendationen har följande lydelse

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

- att öka samarbetet kring upphandling av vaccin, läkemedel och medicinteknisk utrustning
- att utreda möjligheten för de nordiska länderna att upphandla vissa läkemedel, vaccin och medicinteknisk utrustning tillsammans
- att utreda möjligheter för gemensamma beredskapslager för läkemedel och sjukvårdsmaterial

Meddelande från Nordiska ministerrådet

Nordiska ministerrådet instämmer i Nordiska rådets bedömning om vikten av att samarbeta kring läkemedel, medicinteknisk utrustning och vaccin. Som Nordiska rådet framhåller i sitt betänkande har de nordiska länderna under pandemin kunnat lösa brister på vissa läkemedel genom samverkan, upphandlat vaccin åt varandra och utbytt erfarenheter kring beredskapslager. De nordiska länderna ser det som angeläget att samverka vad gäller läkemedel, vaccin och medicinteknisk utrustning och hälsoberedskap generellt.

Mot bakgrund av förslag från Sveriges tidigare hälsominister Bo Könberg i rapporten *Det framtida nordiska hälsosamarbetet* (2014) tillsatte social- och hälsoministrarna en nordisk arbetsgrupp för informations- och erfarenhetsutbyte kring pris- och subsidier på läkemedelsområdet. Fokus för den nordiska arbetsgruppen, som består av nordiska myndigheter, är prissättning av läkemedel, utifrån hela kedjan från Horizon-scanning till distribution. Senast 2020 fick gruppen ett uppdaterat mandat för perioden 2021–2024, där även försynings säkerhet, miljöfrågor samt läkemedelsproduktion ingår. Arbetsgruppen har organiserat sitt arbete i olika så kallade *workstreams* kring prisjämförelser, riskfördelningsavtal, tillgång till medicinska produkter, apoteksrelaterade frågor, beredskap och brister samt utarbetar för närvarande mandat för temat produktion.

(price comparisons, risk-sharing agreements, availability of medicinal products, pharmacy related issues, preparedness and shortages, production).

Ett intentionsavtal mellan Danmark och Norge med önskan om gemensamma prispförhandlingar på utvalda läkemedel undertecknades av hälsoministrarna i Danmark och Norge i september 2018. Island har senare anslutit sig till avtalet och resten av Norden är inviterade att göra det samma. I januari 2022 genomfördes den andra gemensamma anbudsrundan där miljökrav inkluderades. Ytterligare gemensamma anbudsrundor har därefter genomförts.

Samverkan kring Health Technology Assessment (HTA), dvs utvärdering av medicinska metoder, mellan Finland, Norge och Sverige etablerades 2017 mellan myndigheterna Tandvårds- och Läkemedelsförmånsverket, TLV, (Sverige), Statens legemiddelverk, NoMA (Norge) samt läkemedelsverket Fimea (Finland). Under 2023 har även det danska Medicinrådet anslutit sig till samarbetet. Detta samarbete innebär att myndigheterna i projektform gör gemensamma utvärderingar av läkemedel, både avseende relativ effekt och hälsoekonomi såväl som att utbyta erfarenheter om best practise och utvecklar kompetens.

Senast i oktober 2023 diskuterades nordiskt läkemedelssamarbete vid högnivåmötet mellan de nordiska hälsodepartementscheferna, bland annat i förhållande till att reglera användning av nya medicinska produkter (inklusive läkemedel) och medicinsk teknik genom EU-förordningen om utvärdering av medicinsk teknik (*Health Technology Assessment*). På samma tema anordnar den nordiska läkemedelsarbetsgruppen en gemensam nordisk konferens 2024.

Frågor som rör tillgång till vaccin, läkemedel och medicinteknik är aktuella på såväl nationell nivå i Sverige och de övriga nordiska länderna, som i många av de internationella forum som de nordiska länderna medverkar i. Det finns mycket att vinna om man hittar lämpliga former för ett fördjupat samarbete rörande dessa frågor även på nordisk nivå givet de likheter som finns länderna emellan. Inte minst är detta aktuellt i förhållande till insatser för att bekämpa den ökande antibiotikaresistensen.

Som framgår av det ovanstående samverkar Danmark, Norge och Island för närvarande konkret med gemensam upphandling av läkemedel och resten av Norden är välkomna att delta i detta samarbete.

I Sverige finns i dagsläget ingen nationell inköpsfunktion eller organisation för vaccin, läkemedel och medicinteknik som används i reguljär eller löpande verksamhet. Ansvaret för inköp av läkemedel till t.ex. slutenvård åligger de enskilda regionerna och detta görs utifrån regionala behov och prioriteringar. Regionerna står även för kostnaden av dessa läkemedel. Mot bakgrund av detta så finns alltså inte i nuläget möjlighet att göra nationella inköp i likhet med det som t.ex. danska Amgros gör. Då ansvaret är fördelat på 21 regioner, finns det fler utmaningar för Sverige att delta i ett

nordiskt samarbete när det gäller gemensamma upphandlingar. Det finns dock ett stort intresse från Sveriges sida att utreda möjligheterna till gemensamma nordiska samarbeten och hur dessa skulle kunna utvecklas.

I Sverige finns det sedan drygt två år ett pågående arbete rörande produktions- och tillverkningskapacitet när det gäller läkemedel och medicinteknik. Det svenska läkemedelsverket har haft ett uppdrag att kartlägga denna kapacitet på såväl svensk som nordisk nivå utifrån bl.a. diskussioner som förts läkemedelssamarbetet inom Nordiska ministerrådet. Läkemedelsverket lämnade slutrapport från uppdrag den 29 december 2023 och denna innehåller bl.a. rekommendationer rörande fortsatt nordiskt samarbete. Rapporten finns att hämta här och innehåller bl.a. en engelsk sammanfattning: [Kartläggning av produktionskapacitet inom läkemedelsområdet | Läkemedelsverket \(lakemedelsverket.se\)](https://www.lakemedelsverket.se/om-lakemedelsverket/rapporter-och-publiceringar/kartlaggning-av-produktionskapacitet-inom-lakemedelsområdet)

Det skulle finnas många fördelar med att se över möjligheterna att bygga vidare på det arbete som Läkemedelsverket inom området produktionskapacitet, eftersom sådan kapacitet också är avgörande för att man ska kunna få en ändamålsenlig tillgång till sjukvårdsprodukter under såväl kris som i normala fall.

Konklusion

De nordiska länderna ser också möjligheter till samverkan inom EU i förhållande till att stärka och bättre förebygga och minska kritiska läkemedelsbrister. Danmark kommer som kommande ordförandeskapsland inom EU ha en nyckelroll när det gäller att hantera den pågående reformen av den gemensamma läkemedelslagstiftningen.

De nordiska länderna ser det som angeläget att samverka vad gäller läkemedel, vaccin och medicinteknisk utrustning och hälsoberedskap generellt.

Nordiska ministerrådet anser härmed att rekommendationen är uppfylld.